

**Zofia Snażyk, Świadczenie pocztowej usługi powszechnej
w warunkach liberalizacji rynku, Wydawnictwo C.H. Beck,
Warszawa 2015, ss. 280**

Usługi publiczne, usługi powszechne – najczęściej, chociaż nie wyłącznie usługi sieciowe, takie jak telekomunikacja, energia elektryczna, gaz, transport oraz usługi pocztowe – są usługami o charakterze komercyjnym, uznawanymi za niezbędne elementy funkcjonowania sfery publicznej. W procesie liberalizacji rynku oraz wprowadzania reguł konkurencji na rynkach w większości zdominowanych przez monopole może się jednak okazać, że świadczenie usługi powszechnej, w tym jej dostępność, będą ograniczone. W tym celu państwa członkowskie UE zobowiązane są do wprowadzenia odpowiednich regulacji prawnych mających na celu zagwarantowanie dostępności usługi powszechnej, w tym m.in. do wyznaczenia pocztowego operatora świadczącego pocztową usługę powszechną, który zobowiązany jest zapewnić wszystkim obywatelom (na liberalizującym się rynku pocztowym) dostęp do wysokiej jakości usług, świadczonych po przystępnych cenach, na takich samych zasadach na terenie całego kraju. Wyznaczanie operatorów świadczących usługi powszechne w ogóle wywołuje uzasadnioną dyskusję nt. sposobu oraz rekompensat, jakie operatorzy uzyskują w kontekście świadczenia usługi powszechnej. W związku z powyższym powstaje kwestia zgodności rekompensat z tytułu świadczenia usługi powszechnej z prawem dotyczącym pomocy państwa, które ma na celu zapobieganie praktykom zakłócającym konkurencję poprzez zakaz stosowania przez państwo takich działań, które zapewniają pewnym podmiotom gospodarczym przewagę konkurencyjną nad innymi i w ten sposób wywierają niekorzystny wpływ na konkurencję. Również definicja samej usługi powszechnej nie zawsze bywa jasna i precyzyjna. Dr Snażyk w swojej książce wychodzi naprzeciw tym oraz innym problemom badawczym w kontekście rynku pocztowego, który do tej pory¹ nie podlegał dogłębnym analizom w polskiej literaturze prawniczej. Celem książki jest zatem sformułowanie istotnych elementów definicji „pocztowej usługi powszechnej” oraz wskazanie dopuszczalnych sposobów gwarantowania świadczenia usługi powszechnej, które nie naruszałoby zasad wolnego rynku.

W tym celu w pracy poddano analizie przepisy zawierające elementy definiujące pocztową usługę powszechną, gdzie badane były m.in. cechy charakteryzujące usługę powszechną i sposób jej świadczenia, a więc: dostępność terytorialną i cenową, ciągłość świadczenia oraz jakość wraz z procedurami reklamacyjnymi, a także koszty i finansowanie usługi powszechnej. Ponadto przedmiotem prowadzonych badań były: sposób nakładania obowiązku świadczenia pocztowych usług powszechnych na operatorów pocztowych, instrumenty egzekwowania należytego wykonania tego obowiązku oraz dopuszczalna pomoc państwa w tym zakresie.

Wartością dodaną książki jest nie tylko analiza rynku pocztowego w Polsce, lecz także porównanie z rozwiązaniami prawnymi stosowanymi we Francji oraz Niemczech, z tezą, że w Polsce bardziej pożądane jest przyjęcie rozwiązań francuskich ze względu na podobieństwo struktury

¹ Szczególnie daty wydania książki, czyli roku 2015.

ryнку pocztowego. Z lektury książki wynika, iż istnieją dwa przeciwstawne modele liberalizacji rynku pocztowego – model niemiecki i francuski. Pierwszy model, zdaniem Autorki, zakłada największą liberalizację oraz dążenie do zapewnienia świadczenia powszechnych usług pocztowych przez siły rynkowe. Można tutaj wyróżnić odrębne usługi świadczone w ramach pocztowej usługi powszechnej, niezależnie, przez więcej niż jednego operatora pocztowego. Na rynku niemieckim nie występuje operator publiczny, a regulator rynku posiada znaczącą władzę. W przypadku modelu francuskiego utrzymana jest silna pozycja operatora publicznego, pod kontrolą państwa. Usługa powszechna ma charakter jednolity i jest świadczona przez jednego operatora, który ma wykonywać to zobowiązanie przez dłuższy czas. Francuskie regulacje prawne nie przewidują specjalnych mechanizmów dających możliwość większego rozwoju operatorów niepublicznych.

Reasumując, zdaniem dr Snażyk, konieczne jest stworzenie rozwiązań systemowych adekwatnych do polskich warunków prawno-politycznych. Elementami składowymi modelu świadczenia pocztowej usługi powszechnej w warunkach liberalizacji rynku są przede wszystkim: 1) sposób definiowania pocztowej usługi powszechnej; 2) wyznaczanie wymogów związanych z tą usługą i ich egzekwowanie; 3) sposób wyznaczania operatorów zobowiązanych do jej świadczenia; 4) sposób kompensacji obowiązku świadczenia usługi powszechnej; 5) dostęp do publicznej sieci pocztowej; 6) forma organizacyjno-prawna operatora zobowiązanego do świadczenia usługi powszechnej; oraz 7) pozycja prawna operatora zobowiązanego względem pozostałych operatorów pocztowych. Biorąc pod uwagę powyższe elementy oraz analizę autorki można dojść do wniosku, że polski ustawodawca nie stworzył rozwiązań modelowych (stan na rok 2015), a zatem potwierdzona została teza, że w polskim prawie pocztowym nie zostało w pełni zagwarantowane świadczenie pocztowych usług powszechnych oraz że polski rynek pocztowy nie został w pełni zliberalizowany.

dr hab. Bartłomiej Nowak, prof. ALK
Akademia Leona Koźmińskiego